

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
27 februari 2023 (mondelinge uitspraak 21 februari 2023)

Zitting: 21 februari 2023 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in De Brink op het terrein van ...
De mondelinge behandeling heeft via beeld- en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtennummer: KC 2023 – 015

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klachten.

1. Klaagster is het niet eens met de aangezegde (depot)medicatie.
2. Klaagster is het niet eens met de toediening van ingrijpmedicatie.
3. Klaagster is het niet eens met de beperking van de bewegingsvrijheid.
4. Klaagster is het niet eens met de opname in een accommodatie.

Klaagster is het er voorts niet mee eens dat zij op basis van de huisregels om 20.00 uur terug moet zijn in de kliniek (klacht 5). Tot slot is klaagster het oneens met de huisregels over alcohol (klacht 6) en de kamer- en tascontrole (klacht 7).

Klaagster verzoekt om een schadevergoeding.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klachten 1. t/m 4. ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 10 februari 2023 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen.
- Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Klaagster heeft een schorsingsverzoek ingediend, zie punt 2.3.
- Op 16 februari 2023 zijn aangeklaagden en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Op 16 februari 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 21 februari 2023.
- De commissie heeft op 20 februari 2023 een notitie ter toelichting op de klacht van de pvp ontvangen.
- De hoorzitting is gepland geweest op 16 februari 2023, maar heeft op verzoek van klaagster en de pvp op 21 februari 2023 plaatsgevonden.

- De beslissing, zie punt 7, is op 22 februari 2023 aan klagster, aangeklaagden en de pvp meegedeeld (telefonisch of per email).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klagster heeft bij haar klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van het toedienen van de medicatie, zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De behandelend psychiater heeft de ambtelijk secretaris telefonisch meegedeeld dat een schorsingsverzoek niet ter zake is, omdat er voor de hoorzitting van 21 februari 2023 geen depot plaatsvindt.

3. De feiten – voor zover van belang

Klagster is geboren op ... Er is bij haar sprake van een langere periode met veel klachten in de thuissituatie met betrekking tot overlast en vervuiling. Klagster woont in een sterk vervuilde woning, door haar agitatie en verwaarlozing van haar eigen woning geeft dit veel overlast waardoor zij agressie ten opzichte van zichzelf door buren kan oproepen. Klagster is sinds 20 september 2022 met een zorgmachtiging opgenomen vanwege ernstige maatschappelijke teloorgang en het mijden van zorg. Aanvankelijk is klagster opgenomen in de ..., maar inmiddels verblijft zij sinds geruime tijd in Aldaar is mevrouw W. haar behandelaar en mevrouw B. haar regiebehandelaar.

Op 8 februari 2023 heeft de rechtbank Midden-Nederland, locatie Lelystad, een zorgmachtiging verleend tot en met 8 februari 2024, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, de opname in een accommodatie, het toedienen van medicatie (oraal, in depot of als ingrijpmedicatie) en de beperking van de vrijheidsbeweging zijn toegewezen. De commissie beschikt op het moment van de hoorzitting over een Kennisgeving mondelinge uitspraak verplichte zorg Wvggz. De schriftelijke beschikking heeft de commissie niet ontvangen.

De zorgverantwoordelijke heeft klagster op 8 februari 2023 onderzocht, maar door het afhouden van mondeling contact met haar behandelaar is het niet gelukt om klagster te spreken.

Op 8 februari 2023 wordt de beslissingsbrief aan klagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging en wordt klagster namens de geneesheer-directeur schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing bij de klachtencommissie en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 8 februari 2023 dat verplichte zorg zal worden gegeven ter behandeling van een psychische stoornis. De verplichte zorg wordt aan klagster gegeven omdat het uitstellen daarvan niet langer verantwoord is voor klagster of haar omgeving.

De zorgverantwoordelijke stelt dat door een depot te gebruiken de medicatietrouw wordt verhoogd en het aantal momenten van verplichte medicatie wordt verlaagd.

De zorgverantwoordelijke stelt voorts dat er sprake is van maatschappelijke teloorgang door de ernstige vervuiling en er eerder in ieder geval ongedierte was, wat ook bij burens overlast gaf. Op de afdeling kan klagster zich niet houden aan allerlei afspraken (op tijd terugkomen van vrijheden, tijd en plaats van eten, schoonmaken van kamer), haar kamer is vervuild, zij schreeuwt naar verpleging, duwt, pakt hen vast en slaat hen. Klagster roept door haar gedrag agressie over zichzelf af. Er komt nauwelijks een samenwerking tot stand tussen klagster en de afdeling. Klagster dreigt dat zij een wapen mee naar binnen neemt en komt regelmatig onder invloed van alcohol terug op de afdeling met een grotere kans op escalatie. Met ingrijpmedicatie kalmeert klagster, zodat verdere escalatie op de afdeling wordt voorkomen. Klagster is niet in staat tot een redelijke waardering van belangen ter zake psychiatrische behandeling en de veiligheid.

4. Toelichting van klagster

Klagster heeft ter zitting een toelichting op haar klacht gegeven; deze wordt hieronder samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klagster gaat antwoordt zij dat zij niet blij is en dat zij nog steeds geen vrijheid heeft. Zij vertelt dat zij niet naar buiten kan en dat dit allemaal alleen maar te maken heeft met een incident op 7 of 8 februari 2023 en zij een blaastest moest doen en er een tassencontrole plaats moest vinden. Klagster zegt dat zij boos was en dat zij voor de grap zei dat er een pistool in haar tas zou zitten. Hierop is de politie gebeld, die met zeven man kwam. Sindsdien heeft zij huisarrest. Klagster wil direct naar huis en haar huis schoonmaken, zoals een normaal mens en het is volgens haar pure pesterij om haar zolang vast te houden. Zij wil niet aan het lijntje worden gehouden. Klagster zegt dat zij een andere behandelaar wil. Ook zegt zij dat zij geen curator heeft, maar een bewindvoerder.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt klagster dat zij steeds verschillende medicatie toegediend krijgt. Er is begonnen met olanzapine, daarna Haldol en nu aripiprazol, maar medicatie helpt haar niet.

Gevraagd hiernaar antwoordt klagster dat zij op de afdeling voor de cliënten opkomt. Zij attendeert ze op zaken vanuit haar professie als verpleegkundige, wat zij lang is geweest en het is absoluut niet waar dat anderen bang voor haar zijn. Klagster vindt dat zij prima functioneert. Zij zegt dat zij vóór 8 februari 2023 haar huis zelf stukje bij beetje heeft schoongemaakt.

Gevraagd of de pvp nog aanvullingen heeft verwijst zij naar haar ingestuurde toelichting. Zij herhaalt dat de klachten genoemd onder 5., 6. en 7. niet zijn opgenomen in de huisregels en ook niet als individuele regels in het zorgplan zijn opgenomen. Dit betekent volgens haar dat de huisregels beter geformuleerd moeten worden en dat individuele regels in het zorgplan moeten worden vastgelegd.

De pvp zegt dat zij het verzoek om schadevergoeding door overmacht nog niet klaar heeft, maar dat klagster een schadevergoeding wil van 1.600,- euro.

5. Weerwoord van aangeklaagden op de klacht

Ter zitting hebben aangeklaagden een toelichting gegeven. Deze wordt hieronder samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. W. dat de woning van klaagster van gemeentewege is schoongemaakt en dat de woning afgelopen week door de curator is geïnspecteerd. De woning is nog niet bewoonbaar, het is er te vol en nog niet helemaal schoon. Op last van de curator wordt de tuin ook nog aangepakt. De verwachting is dat klaagster begin volgende week (de commissie begrijpt: in de week van 27 februari) naar huis kan. Het Leger des Heils zal gaan zorgen dat ze het huis schoonhoudt. De burgemeester heeft hierover een specifieke gedragsaanwijzing afgegeven.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt mw. W. dat het noodzakelijk is om klaagster met een antipsychotica te behandelen. Een gesprek is zelden met klaagster te voeren. Zij heeft geprobeerd om haar te spreken, maar dit is niet gelukt. Klaagster laat zich ook niet onderzoeken. Op de vraag of de huidige medicatie doelmatig is en wel zin heeft nu klaagster de laatste maanden niet vooruit gaat, maar eerder sprake is van een escalatie, antwoordt mw. B. bevestigend. Hiervoor werd klaagster behandeld met Aripiprazol oraal en dat had een positief effect in die zin dat klaagster daar milder van werd in het contact. Dat geldt ook voor eerder gebruikte anti psychotische medicatie zoals Haldol en Olanzapine. Die werden echter gestaakt vanwege bijwerkingen. Bovendien heeft klaagster nog maar recent een volwaardige dosis van het depot gehad. Klaagster heeft voor opname niet eerder antipsychotica gehad, mede daarom is er een zorgmachtiging afgegeven om klaagster verder te kunnen monitoren. Het is nu moeilijk te beoordelen wat de medicatie doet in andere omstandigheden, bijvoorbeeld als klaagster ambulante zorg is. Op de vraag of valium een alternatief is antwoordt mw. B. dat dit geen optie is omdat dit geen antipsychoticum is, maar een zogenaamd rustgevend 'pammetje'.

Gevraagd naar de noodzaak van de ingrijpmedicatie op 8 februari 2023 antwoordt mw. B. dat de situatie op de afdeling midden in de nacht door klaagster werd ontregeld. Er is op inschatting van de verpleging of in overleg met CCZ (de hoofdverpleegkundige met een psychiater) om escalatie te voorkomen ingrijpmedicatie toegediend. Bij een noodsituatie is het niet vereist om dit apart schriftelijk vast te leggen in een aanzeggingbrief.

Gevraagd naar de klachtpunten 5., 6., en 7. en de vermelding van deze klachtgronden in een zogenaamd A4 formulier van 23 januari 2023 dat mw. W. aan klaagster heeft uitgereikt antwoordt zij het volgende. Zij stelt dat het formulier via de verpleging aan klaagster is uitgereikt, om ingewikkeldheden te voorkomen en uit de strijd te blijven. De naleving van de regels door klaagster wordt er met uitleg ook niet beter op, daarom heeft zij gekozen voor een schriftelijke vorm. De regels zijn voor de duidelijkheid voor klaagster op schrift gezet, omdat een gesprek hierover met klaagster niet mogelijk is en klaagster niets toelaat. De regels zijn er voor de veiligheid en het voorkomen van ontwrichtend gedrag. Het tijdstip van 20.00 uur is een standaardregel ter vermindering van prikkels in de avond en voor het hebben van een normaal dag- en nacht ritme van cliënten. Het gebruik van alcohol, dat niet goed is in combinatie met de medicatie en het gegeven dat alcohol op de afdeling verboden is en klaagster een grote hoeveelheid bier op haar kamer had, heeft ertoe geleid deze afspraken voor klaagster te maken. Middels een tascontrole en een blaastest wil mw. W. hier zicht op hebben. Aan blaastesten weigert klaagster mee te werken; die worden dan ook niet afgenomen.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. B. dat de brief van 23 januari 2023 werkafspraken zijn, die niet in het zorgplan zijn opgenomen. Bij opname worden huisregels uitgereikt, speciale regels, zoals in dit geval, worden mondeling besproken of op schrift individueel uitgereikt.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 8 februari 2023 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium, een laatste mogelijkheid. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk duren. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 8 februari 2023 blijkt dat klaagster bij aangeklaagden bekend is met een psychische stoornis.

Wat betreft de *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrief stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 8 februari 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Zij heeft op 8 februari 2023 geen overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissing, omdat klaagster geen mondeling contact wil met haar behandelaar. De beslissing is op 8 februari 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster een afschrift van de beslissing gegeven en haar op 8 februari 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie acht door aangeklaagden voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de opname, de beperking van de bewegingsvrijheid en het toedienen van medicatie de geestelijke stoornis in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1., lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. Er is sprake van maatschappelijke teloorgang, klaagster woont in een sterk vervuilde woning. Door de

agitatie en verwaarlozing van haar eigen woning geeft dit veel overlast, waardoor zij agressie over zichzelf door de burens overlast gaf. Door de ernstige vervuiling is er sprake geweest van ongedierte, wat ook bij burens overlast gaf. Op de afdeling kan klaagster zich niet houden aan afspraken. Zij vervuult haar kamer en schreeuwt, duwt en slaat naar de verpleging. De medecliënten zijn bang voor haar. Zij roept door haar gedrag agressie over zichzelf af. Klaagster is niet in staat tot een redelijke waardering van belangen ter zake psychiatrische behandeling.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van de zorgverantwoordelijke tot verplichte zorg (de opname, het beperken van de bewegingsvrijheid en het toedienen van medicatie) voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

Ten aanzien van klachtonderdelen 5., 6. en 7.

De commissie is van oordeel dat de huisregels van ... als een kapstok moet worden gelezen nu deze algemeen van aard zijn en ook zo bedoeld zijn. De afspraken die op 23 januari 2023 voor klaagster op papier zijn gezet gelden als geïndividualiseerde regels, teneinde zorg te dragen voor rust, orde en veiligheid op de afdeling. Een redelijke toepassing van de voor klaagster geldende algemene en geïndividualiseerde regels, brengt met zich dat de naleving ervan gecontroleerd moet kunnen worden. Zonder controlemogelijkheden is handhaving van de geldende regels immers moeizaam afdwingbaar en verliezen deze – bij gebrek aan medewerking - hun effectiviteit. Uit de stukken en het verhandelde ter zitting is vast komen te staan dat klaagster op haar kamer eigen medicatie, scherpe spullen en een hoeveelheid bier in haar bezit en op haar kamer heeft gehad, hetgeen niet toegestaan is. Dit gedrag van klaagster vraagt om specifiek toezicht en controle op de naleving van de algemeen geldende en de specifiek op klaagster toegesneden geldende regels. De commissie acht de voor klaagster geldende regels niet disproportioneel. De commissie is het weliswaar met de pvp eens dat de afspraken van 23 januari 2023 in het zorgplan hadden moeten worden opgenomen. Dit is (nog) niet gebeurd. De commissie is echter van oordeel dat deze (formele) omissie niet leidt tot een gegrondheid van de klachten. Voor klaagster is immers volkomen duidelijk geweest aan welke regels zij zich had te houden nu zij deze schriftelijk uitgereikt heeft gekregen.

De commissie verklaart de klachten over de afspraken van 23 januari 2023 derhalve **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klachten: **ongegrond**.

De commissie ziet, nu de klachten ongegrond zijn verklaard, geen aanleiding om een schadevergoeding toe te kennen.

Deze beslissing is genomen door:

Dhr. mr. H.J. Deuring, voorzitter,
Dhr. drs. R. Fiddelaar, psychiater,
Dhr. drs. G.A. van Herk, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klaagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.